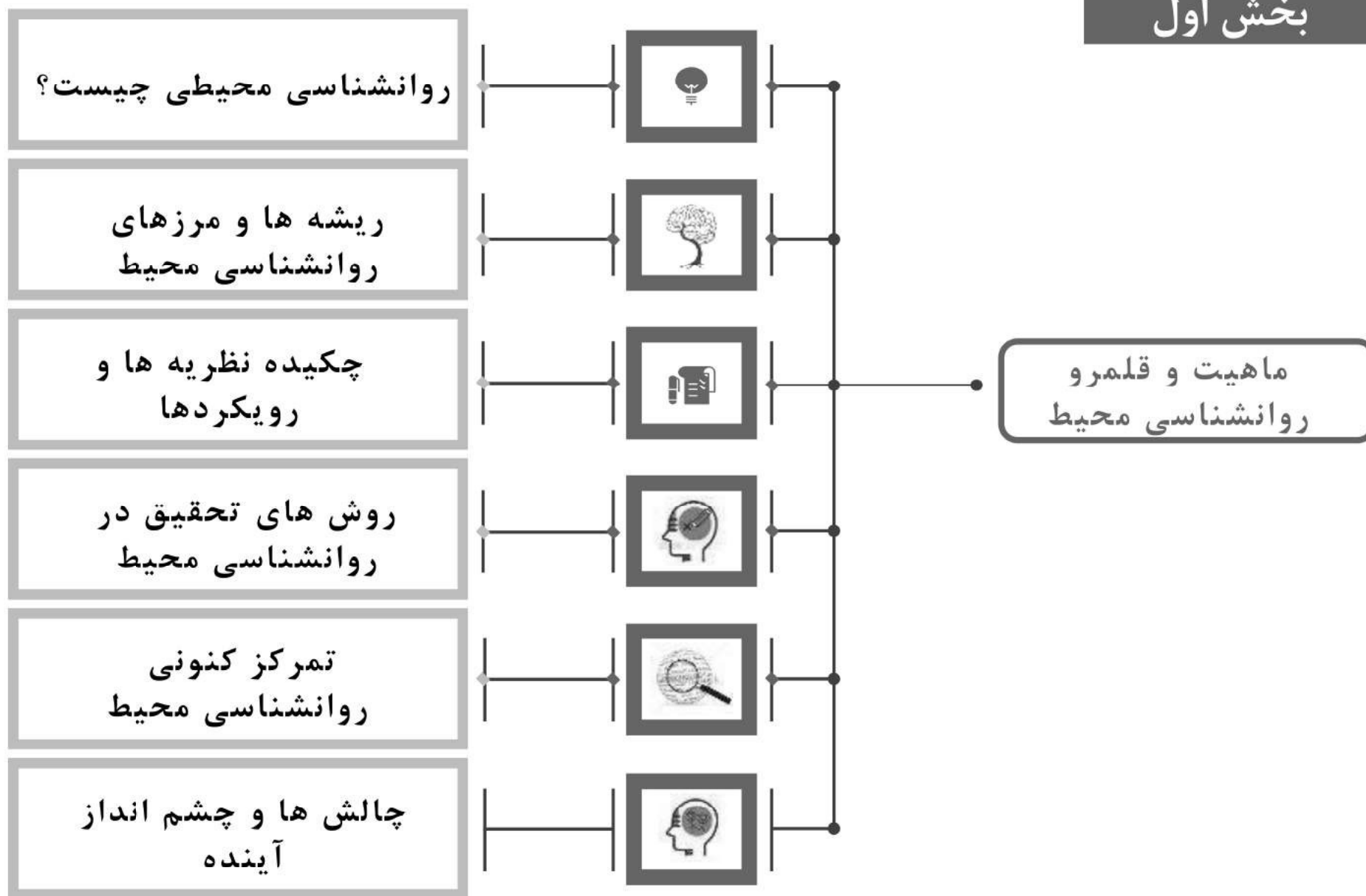

بخش اول

ماهیت و قلمروهای روانشناسی محیط

“

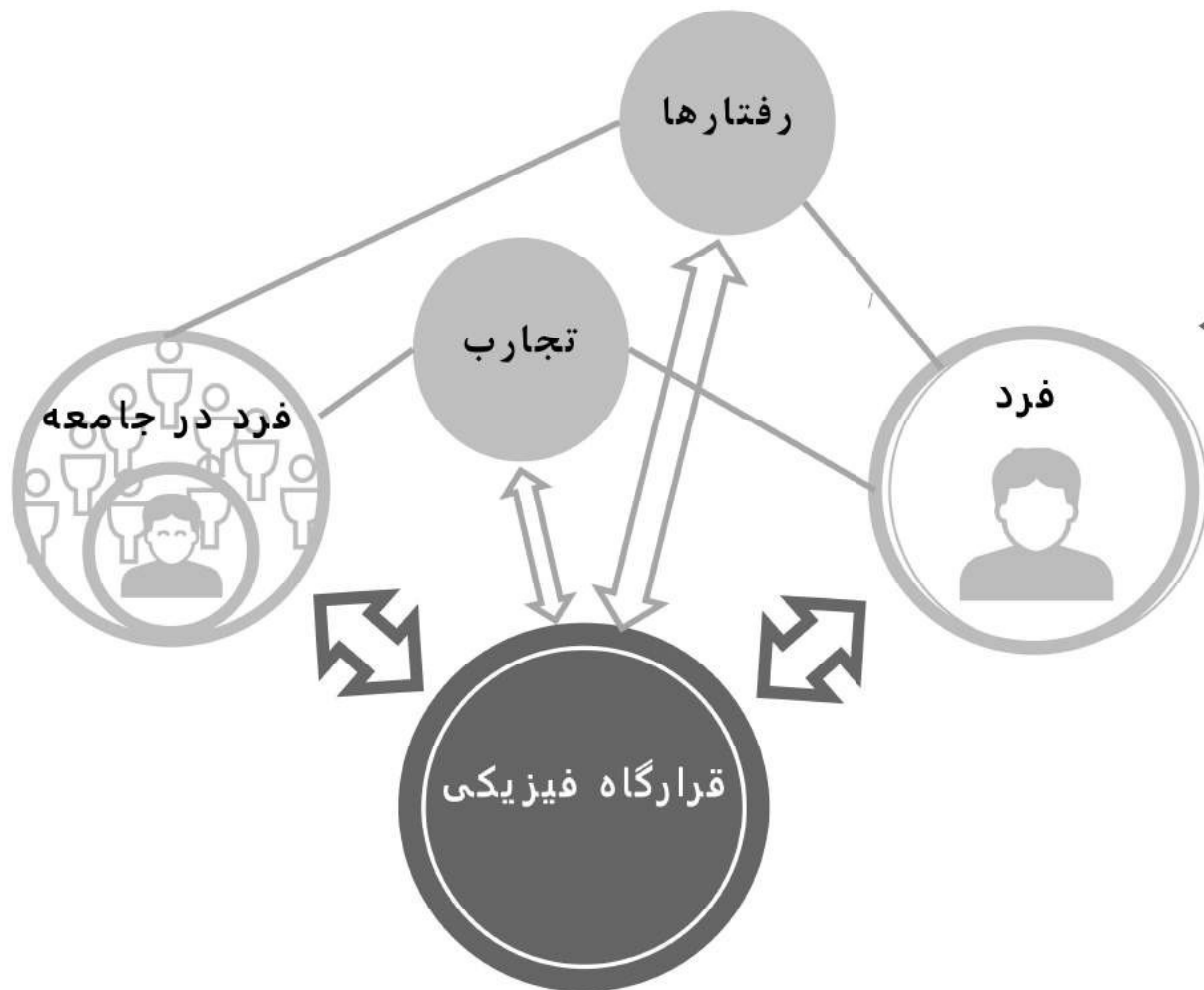
Gifford, R. (2014). Ch. 1: “The nature and scope of environmental psychology” In Environmental psychology: Principles and practice. pp 1-17

ما در فضای تهی زندگی نمی کنیم!

در هر لحظه از زندگی، ما در یک مکان بوده، با آن مکان در تعامل هستیم.

روانشناسی محیطی دانش و کنشی است برای درک و بهینه سازی این تعاملات حیاتی

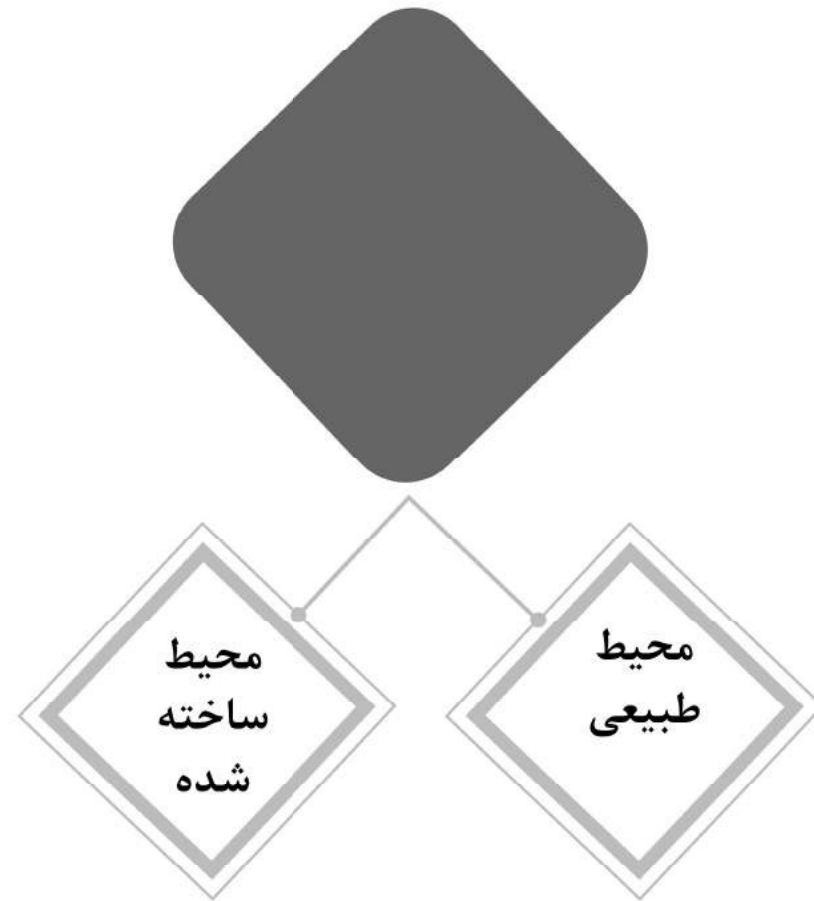
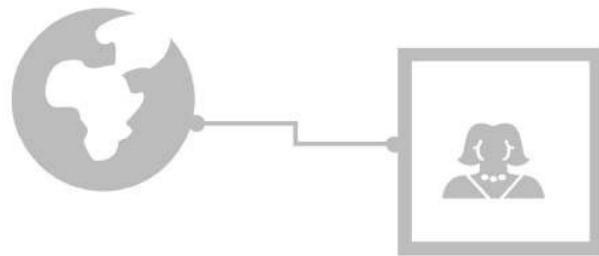

- چگونگی تعامل با قرارگاه فیزیکی، بعنوان یک فرد یا بخشی از یک گروه
- چگونگی تجربه محیط و تغییر آن
- چگونگی تغییر رفتار و تجارب ما به واسطه محیط

منابع طبیعی، پارک ها، خانه ها، فضاهای
کار، فضاهای عمومی و...

از مقیاس فضای فردی تا اتاق، بنا،
همسایگی، شهر، بیابان و مقیاس جهانی

ریشه ها و مرزهای روانشناسی محیط

اواخر ۱۹۸۰: شناخته شدن روانشناسی محیط
بعنوان یک رشته مجزا

□ Egon Brunswik (1903-1955)

□ Kurt Lewin (1890-1947)

- Roger Barker
- Urie Bronfenbrenner
- Robert Sommer

برونسویک: لزوم توجه به محیط ارگانیزم، درست به
اندازه خود ارگانیزم

لوین: در نظر گرفتن محیط بعنوان عامل ضروری
برای تعیین رفتار
انجام تحقیقات بر اساس مشکلات اجتماعی دنیای
واقعی و تلاش برای حل این مشکلات

پیشینه

اواخر دهه ۱۹۴۰ و دهه ۱۹۵۰

- تمرکز بر تعامل انسان با محیط ساخته شده

دهه ۱۹۶۰

- افزایش آگاهی اجتماعی، دغدغه مندی در مورد سلامت طبیعت

- ایجاد اولین مجلات و مقطع دکتری و برگزاری اولین کنفرانس ها در حوزه روانشناسی محیط

- Environmental Design Research Association (EDRA)

اواخر دهه ۱۹۴۰ و دهه ۱۹۵۰: افزایش پژوهش ها در مورد فرایند روانشناختی و

رابطه اش با محیط فیزیکی پیرامون (تمرکز بر تعامل انسان با محیط ساخته شده)

Architectural Psychology

هدف: بهبود رفاه و افزایش رضایتمندی انسان ها با طراحی یا تغییر محیط

دهه ۱۹۶۰: و دهه ۱۹۵۰: رشد سریع روانشناسی محیط

مطالعه موضوعات زیست محیطی مانند:

تاثیر منفی فعالیت های انسان بر محیط بیوفیزیکی

تاثیر مشکلاتی با مسبب انسانی، مانند آلودگی صوتی و آلودگی هوا، بر

سلامت انسان

مرزهای روانشناسی محیط

- پیامدهای اکولوژیکی رفتار انسان
- پایداری و تغییر اقلیم
- جنبه های روانشناختی مدیریت منابع
- دل بستگی به مکان و هویت مکان
- ریسک ها و خطرات زیست-محیطی: ادراک، رفتار و مدیریت
- ادراک فردی و گروهی و ارزیابی بناها و منظر طبیعی
- طراحی و ارزیابی محیط های کار، مدارس، خانه ها، بناهای عمومی و فضاهای شهری
- نقشه شناختی، شناخت فضایی و مسیریابی
- رفتار توریسم در ارتباط با قرارگاه فیزیکی
- استرس مرتبط با قرارگاه فیزیکی
- فضای اجتماعی: ازدحام، خلوت، قلمرو، فضای شخصی

هشت رویکرد نظری در مورد تعامل انسان-محیط

Attitude-Behavior Theories

نظریه های نگرش-رفتار

Integral Theories

نظریه های جامع

The Operant Approach

رویکرد عامل(?)

Environment-centered and Mental
Health-Oriented Approaches

Stimulation Theories

نظریه های انگیزش

Control Theories

نظریه های کنترل

Behavior Setting Theory

نظریه قرارگاه رفتاری

Decision-making Theories

نظریه های تصمیم گیری

Stimulation Theories

نظریه های انگیزش

Adaptation-level Theory

نظریه سطح انطباق

Overload Theory

نظریه اضافه بار

Restricted Environmental Stimulation Theory

نظریه محدودیت محرک های محیطی

Stress Theories

نظریه های استرس

Phenomenology

پدیدار شناسی

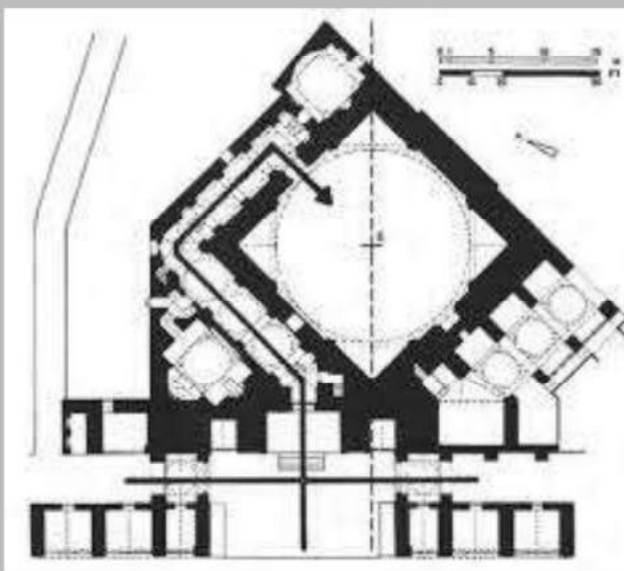
□ تاکید بر تاثیرات بنیادین محیط فیزیکی بعنوان منبع اصلی اطلاعات حسی:

- محرکهای ساده نظیر: صدا، نور، دما و رنگ
- محرک های پیچیده تر، مانند جنگل، کلاس، افراد دیگر.
- محرک های واقعی از دنیای واقعی، نه نمایش مصنوعی خطوط، نقاط و کلمه ها بر صفحه کامپیوتر

□ تنوع محرک های محیطی به لحاظ مقدار و معنا

- مقدار: شدت، مدت، فرکانس و تعداد منابع
- معنا: وابسته به تفسیر و همانندسازی هر فرد از اطلاعات محرک وابستگی مقدار و معنا به یکدیگر: تغییر مقدار تحریک می تواند معنا را تغییر دهد.

- سازگاری موجودات با سطح معینی از محرک ها در یک زمینه مشخص
- تغییر محرک ها نسبت به سطح انطباق = تغییر ادراک و رفتار

Stimulation Theories

نظریه های انگیزش

Adaptation-level Theory

نظریه سطح انطباق

Overload Theory

نظریه اضافه بار

Restricted Environmental Stimulation Theory

نظریه محدودیت محرک های محیطی

Stress Theories

نظریه های استرس

Phenomenology

پدیدار شناسی

Control Theories نظریه های کنترل

- ❑ ما چقدر بر محیط خود واقعا کنترل داریم؟ یا چقدر تصور می کنیم کنترل داریم؟ یا چقدر می خواهیم کنترل داشته باشیم؟
- ❑ تئوری های کنترل فردی: تاثیرات توانایی یا ناتوانی در شکل دهی الگوی محرک ها
- ❑ تلاش برای کنترل فضای شخصی و قلمرو
- ❑ فقدان کنترل به واکنش روانشناختی منجر می شود.

Prospect- refuge Theory نظریه دورنما - پناهگاه

Behavior Setting Theory نظریه قرارگاه رفتاری

- ❑ بسیاری از مکان ها، دارای الگوهای از پیش تعیین شده ثابت (برنامه / program) هستند.
- رفتارهای تکرار شونده در یک کلاس، استادیوم و... .
- ❑ تمایل طرفداران این نظریه بر توضیح رابطه انسان-محیط به لحاظ ویژگی های اجتماعی قرارگاه (مانند قوانین، رسوم و فعالیت های معمول) و ویژگی های فیزیکی قرارگاه.
- ❑ قرارگاه رفتاری یک موجود ایستا نیست. تولد، سازگاری، رونق، مرگ

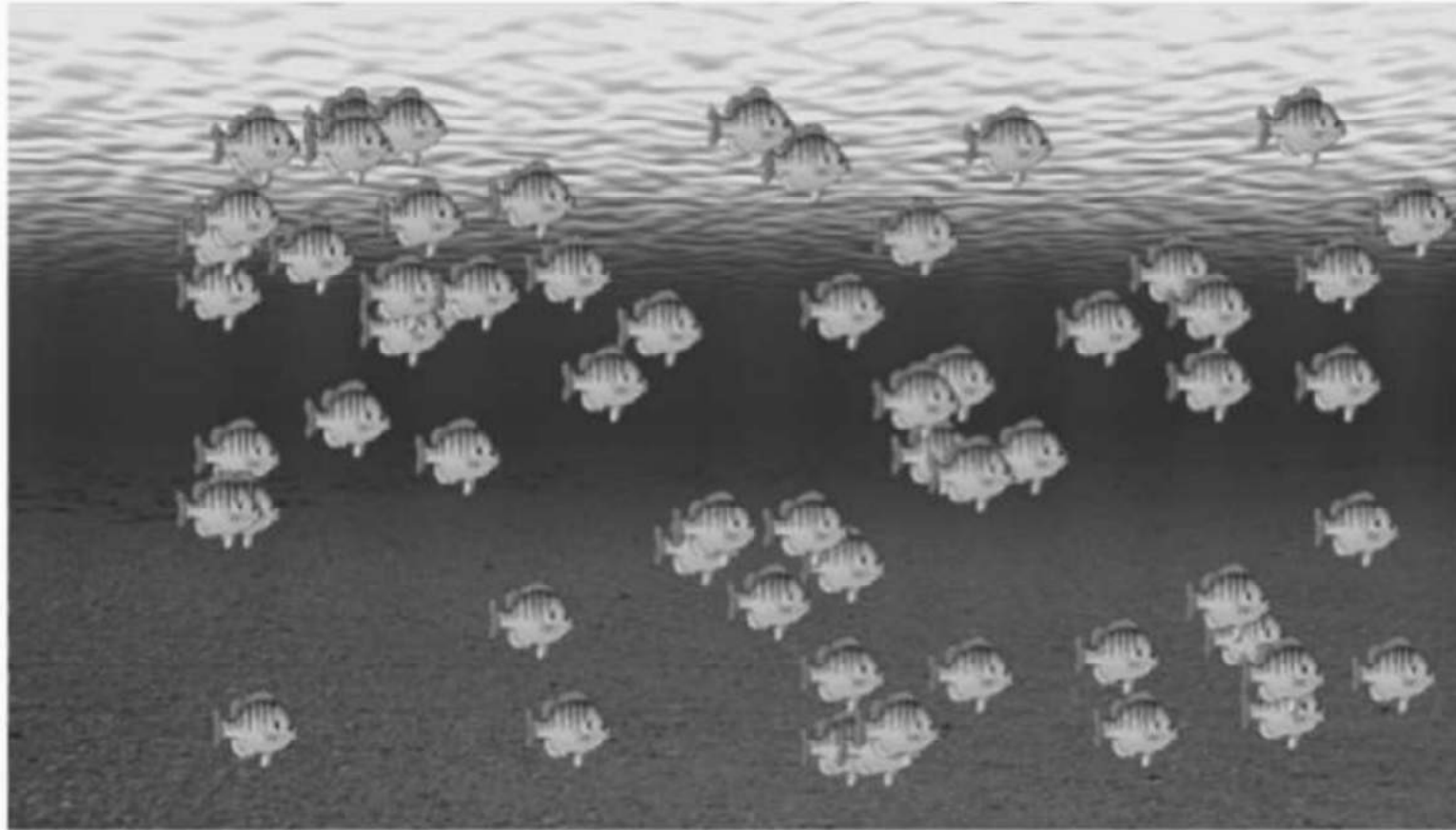
روانشناسی اکولوژیک راجر بارکر

Decision-making Theories

نظریه های تصمیم گیری

Human Interdependence Paradigm

پارادایم وابستگی متقابل

Go to sea

Cast for one fish

Return to port

Each fish earns you \$0.10

Fisher	Location	Fish caught season	Overall	Profits season	Overall
You		1	1	\$ 0.10	\$ 0.10
Participant 1		0	0	\$ 0	\$ 0
Participant 2		0	0	\$ 0	\$ 0
Participant 3		0	0	\$ 0	\$ 0

Attitude-Behavior Theories

نظریه های نگرش-رفتار

The Operant Approach

رویکرد عامل

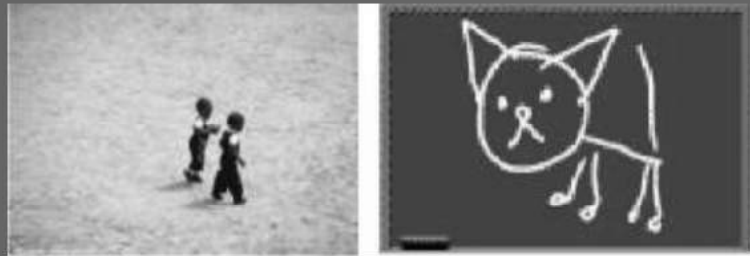

- ❑ تمرکز بر نگرش ها: ساختارهای ذهنی، شامل عناصر شناختی، عاطفی (هیجانی) و انگیزشی (نیات)
- باورها، ارزش ها، هنجارها، اهداف و...
- تست کردن نسبتاً آسان میزان مفیدبودن این تحقیقات نسبت به سایر رویکردهای نظری.

- ❑ تمرکز بر رفتارهای خاص و تقویت کننده های فوری آنها
- ❑ هدف: اصلاح رفتار افراد که اعمالشان به برخی مشکلات محیطی دامن می زند.
- ❑ کاربرد: در مورد مشکل بازیافت، اتلاف انرژی و...

USING STANDARD SOCIAL SCIENCES TECHNIQUES:

- Naturalistic observation and description
- Interviews
- Rating scales
- Laboratory experiments
- videotaping

Adaptation Paradigm

پارادایم انطباق

Opportunity Structure Paradigm

پارادایم ساختار فرصت

Sociocultural Paradigm

پارادایم اجتماعی فرهنگی

Field Studies

Field Experiment

Quasi-Experimental Design

روش های تحقیق در روانشناسی محیط

Multi-paradigm Field

External Validity

اعتبار بیرونی

فرایندهای بنیادین روانشناسی

ادراک، شناخت، نگرش، شخصیت

تمرکز کنونی روانشناسی محیط

مدیریت فضای اجتماعی

فاصله بین فردی، قلمرو، ازدحام، خلوت

ویژگی قرارگاههای رفتاری که با آن در تعامل هستیم

فضای کار، فضای آموزش، مسکن، فضای شهری

عملی کردن تحقیقات

نیاز به نظریه های جدید جالب و توسعه یافته

کشف روش های تحقیق قوی تر

دستیابی به یک هسته منسجم

چالش ها و چشم انداز آینده